

Το χαμένο λιμάνι της Κωνσταντινούπολης

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Η μεγαλύτερη πρόσφατη ανακάλυψη της υποβρύχιας αρχαιολογίας έγινε στη στεριά. Είναι 32 βυζαντινά πλοία του 1000 μ.Χ. που ήρθαν στο φως στο λεγόμενο «Λιμάνι του Θεοδοσίου», στο Γενί Καπί της Κωνσταντινούπολης

Στον πυθμένα του λεγόμενου «Λιμανιού του Θεοδοσίου» (αν και θεμελιώθηκε από τον Μεγάλο Κωνσταντίνο), στην ακτή της συνοικίας Γενί Καπί της Πόλης, βρέθηκαν βυθισμένα- για την ακρίβεια «φυλακισμένα» στην υγρή άμμο- τουλάχιστον είκοσι εμπορικά πλοία με όλο το ξύλινο σκαρί τους, κάποια και με τα εμπορεύματά τους.

Η είδηση όμως βρίσκεται και λίγο πιο κάτω, στον πυθμένα του λιμανιού. «Η Κωνσταντινούπολη έχει συνεχή ιστορία κατοίκησης 8.000 ετών», λέει ο Τούρκος αρχαιολόγος και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Τέξας Κεμάλ Πουλάκ για τις αποδείξεις που ήρθαν στο φως. Βρέθηκαν απλά κυκλικά και τετράγωνα οικήματα, φτιαγμένα από κλαδιά και λάσπη που κτίσθηκαν προτού ανέβει η στάθμη των υδάτων και σχηματισθεί το λιμάνι, το οποίο είναι γνωστό με το όνομα «Ελευθέριον», από το όνομα ενός ευγενούς που έκανε χορηγίες για την κατασκευή την εποχή του Μεγάλου Κωνσταντίνου. Η επιβεβαίωση της συνεχούς κατοίκησης ήρθε και με την ανακάλυψη ενός νεκροταφείου, με λείψανα δύο μικρών παιδιών,

μιας γυναίκας κι ενός ανδρός του 6300-6000 π.Χ.

Ο Κεμάλ Πουλάκ, γεννημένος στη Σμύρνη, υπηρετεί 27 χρόνια την υποβρύχια αρχαιολογία, περνά τον μισό χρόνο κάτω από το νερό και τον άλλο μισό στο Ινστιτούτο Ναυτικής Αρχαιολογίας του Τέξας. Έχει βρει 32 πλοία στο «Λιμάνι του Θεοδοσίου», αλλά ονειρεύεται ν' ανακαλύψει ξανά ένα χαμένο προϊστορικό αρχαίο ναυάγιο. Βρέθηκε στην Ελλάδα για το διεθνές συμπόσιο υποβρύχιας αρχαιολογίας στην Ύδρα.

Ποια είναι η σημασία της ανακάλυψης του «Λιμανιού του Θεοδοσίου» στην Κωνσταντινούπολη;

Είναι τεράστια για την τοπογραφία της Κωνσταντινούπολης την εποχή του Μεγάλου Κωνσταντίνου. Για το λιμάνι Ελευθέριον γνωρίζουμε ότι δημιουργήθηκε εκείνη την εποχή και ενσωματώθηκε στο μεγάλο λιμάνι που διαμορφώθηκε επί Θεοδοσίου στο τέλος του 4ου μ.Χ. αιώνα. Τα πλοία που βρέθηκαν το καλοκαίρι του 2005 βυθίστηκαν γύρω στο 1000 μ.Χ. κατά τη διάρκεια μιας καταιγίδας που κατέστρεψε όσα πλεύοντα βρίσκονταν μέσα στο λιμάνι. Δώδεκα πλοία τα κατέκλυσε η άμμος αμέσως και γι' αυτό διατηρήθηκαν σε εξαιρετικά καλή κατάσταση. Έπειτα από αυτή την εποχή το λιμάνι έπαψε να χρησιμοποιείται από μεγάλα πλοία, αλλά έμεινε σε χρήση από ψαράδες μέχρι τον 15ο αιώνα, μέχρι την πτώση της Πόλης.

Στο λιμάνι κατέληγε ένα ποτάμι που το γέμιζε με προσχώσεις, με συνέπεια να μετατοπίζεται και να πέφτει σταδιακά σε αχρησία. Για άγνωστους λόγους ποτέ δεν έκαναν εργασίες εκβάθυνσής του. Όταν κτίσθηκε η Πόλη, τα μεγάλα φορτηγά πλοία που μετέφεραν δημητριακά από την Αίγυπτο ανέβαιναν από τα Δαρδανέλλια και ξεφόρτωναν σε σιταποθήκες. Στις αρχές του 7ου αιώνα ξεφόρτωναν πια τα δημητριακά στο λιμάνι της Τενέδου κι από εκεί τα παραλάμβαναν μικρότερα. Τα περισσότερα πλοία που βρίσκουμε δεν είναι ποντοπόρα, αλλά για παράκτια ταξίδια. Τα μεγαλύτερα έχουν μήκος 15 μέτρων.

Ποια είναι τα σημαντικότερα ευρήματα;

Δύο ελαφρές βυζαντινές πολεμικές γαλέρες, γνωστές με το όνομα «δρόμων». Είναι μια πολύ σημαντική ανακάλυψη γιατί τα πολεμικά πλοία σπανίως διατηρούνται. Μια πολεμική γαλέρα που βρέθηκε στη Βενετία χρονολογείται στο 1300. Αυτές είναι μικρότερες βεβαίως, αλλά χρονολογούνται στο 1000 και μέχρι τώρα δεν είχαν βρεθεί αντίστοιχες.

Βέβαια είναι το πιο μικρό δείγμα αυτού του τύπου που είναι ο απόγονος της αρχαίας τριήρους, η οποία κινούνταν από τρεις σειρές κωπηλάτες, ενώ τα δικά μας έχουν δύο σειρές. Το σημαντικό είναι ότι σώθηκαν οι οπές για τα κουπιά, χάρη στις οποίες επιβεβαιώνουμε πλέον ότι η απόσταση μεταξύ των κωπηλατών ήταν 95 εκατοστά. Βρήκαμε και τους πάγκους στους οποίους κάθονταν οι

κωπηλάτες και μαζί με τη «γωνία» και την απόσταση από το σώμα του πλοίου έχουμε τις τρεις διαστάσεις της εργονομίας των κωπηλατών. Ποιο είναι το μέλλον αυτών των πλοίων;

Δεν βρίσκονται τέτοια πλοία κάθε μέρα. Είναι πολύ σημαντικά και πρέπει να διασωθούν. Τα πλοία συναρμολογούνται και μεταφέρονται τώρα σε ειδικές υγραινόμενες αποθήκες και σε μεγάλα εργαστήρια όπου θα γίνει η συντήρησή τους. Αυτή η διαδικασία απαιτεί για κάθε ένα πλοίο εργασία 5-6 ετών ίσως και περισσότερο. Έχει δε ήδη ληφθεί η απόφαση για την ανέγερση μουσείου.

Το χαμένο λιμάνι της Κωνσταντινούπολης

Το Ντοκιμαντέρ καταγράφει την αποκάλυψη του λιμανιού της Κωνσταντινούπολης στο Γενίκαπί, στα νότιας της ιστορικής χερσονήσου όπου ήταν κτισμένη στην αρχαιότητα η αποικία των Μεγαρέων, “Βυζάντιον”. Η αρχαιολογική σκαπάνη φέρει επίσης στο φως δεκάδες ναυαγισμένα πλοία, τμήμα των τειχών του Μεγάλου Κωνσταντίνου αλλά και άλλα τεκμήρια θαμμένα στη λάσπη 17 αιώνων. Η μεγαλύτερη αρχαιολογική εκσκαφή εξελίσσεται δίπλα από τον πιο πολυσύχναστο συγκοινωνιακό άξονα της Πόλης. Μια μοναδική ευκαιρία να ερευνηθούν πλευρές της Ιστορίας της Κωνσταντινούπολης που δεν μπόρεσαν να μελετηθούν μέχρι σήμερα, αφού ο λιμένας του Θεοδοσίου έκρυβε στο βυθό του πολλά και σημαντικά ναυάγια. Η άμμος που κάλυψε τα πάντα διατήρησε ακέραια μέσα στους αιώνες αντικείμενα από δέρμα ή ξύλο, όπως λυχνάρια, σανδάλια, δοχεία αρωμάτων, αμφορείς, κάνιστρο γεμάτο κουκούτσια από κεράσια μέχρι και σκοινιά με τα οποία έδεναν τα πλοία τους στους πασσάλους στις αποβάθρες.

Πηγή: vizantinonistorika.blogspot.gr